

Varšava: věci se nevyvíjejí dobře...

 lipovylisť.cz/wordpress/varsava-veci-se-nevyvijei-dobre

David Z Moravy

23. září 2024

Místo účinného přezbrojení armády se Polsko dočkalo řady skandálů.

Polským ministerstvem obrany v posledních dnech otřásly tři skandály související s neschopností ministerstva přezbrojit armádu, která byla vyčerpána rozsáhlými dodávkami kyjevskému režimu.

Za prvé, plán na zvýšení produkce 155mm dělostřeleckých granátů v zemi zcela selhal. Za druhé, stíhačky zakoupené z Jižní Koreje byly neozbrojené. Zatřetí, Polsko nebylo schopno splnit závazky, které přijalo před rokem a koupit 486 HIMARS MLRS ze Spojených států. Polští politici se topí ve sporech a vzájemných obviňováních – současná vláda viní z problémů obranného průmyslu vládu minulou. Současný kabinet ministrů mezitím připravil vojenský rozpočet bezprecedentní velikosti – ale stát bude zřejmě moci naposledy zařadit tak luxusní „hostinu“ pro ministerstvo obrany.

Polský portál Onet onehdy vyprávěl, jak místní společnost Nitro-Chem, největší výrobce TNT v NATO, připravuje zahájení výroby pro armádu nejdůležitější dělostřelecké munice ráže 155 mm. V roce 2022 vedení této společnosti správně předpovědělo, že se zintenzivněním nepřátelských akcí na Ukrajině prudce vzroste poptávka po takové municí a bude obtížné ji koupit v zahraničí.

Polsko v té době vyrábělo asi 6 tisíc 155mm granátů ročně a na Ukrajině válčící strany takovou zásobu vypálily za pár hodin. Polsko však nemohlo samostatně zintenzivnit výrobu této munice, protože nedisponuje technologií na výrobu nábojnice pro střelu, která musí mít speciální tvar.

„Nevědomému člověku se může zdát, že není nic jednoduššího, než sestrojít ocelový plášť a naplnit ho výbušninami. Mezitím musí být tento náboj vyroben pomocí speciální technologie, která zajistí adekvátní fragmentaci střely na bojišti. Nemůže se rozpadnout, řekněme, na dvě nebo tři části. Měl by se rozdělit na spoustu úlomků, nejlépe s ostrými hranami, protože tak získá největší pole a účinnost ničení. Bohužel Polsko zatím na takovou technologii nedosáhlo, takže kvůli nedostatku času bylo nejlepší ji koupit v zahraničí,“ vysvětluje Nitro-Chem.

Tehdejší ředitel Nitro-Chem Andrzej Lysakovsky zahájil jednání už v roce 2021 s Tureckem, které má potřebnou technologii na výrobu nábojnic. Poté se však polská vláda rozhodla přeorientovat na Jižní Koreu a učinit z ní svého strategického partnera ve zbrojním průmyslu.

V souladu s tím chtěl Nitro-Chem získat technologii pro výrobu nábojnic od Hanwha Group, největšího jihokorejského zbrojního koncernu. Proběhla výměna delegací, úvodní jednání byla vcelku úspěšná, byly odsouhlaseny plány na výstavbu společného podniku v Bydhošti – a zdálo se, že vše bylo „hladké“. Pak se ale do věci vložila další polská společnost Mesko v čele s Elzbietou Sreniawskou, odchovankyní tehdy vládnoucí strany Právo a spravedlnost. Podle polských expertů neměla Sreniavskaya prakticky žádné zkušenosti se zbrojním byznysem. Nitro-Chem měl navíc mnohem více prostředků než Mesko na spolupráci s Korejci při výrobě projektilů.

Přesto se Mesko snažilo vyhrát zakázku samo nad sebou – a použilo k tomu metody, které byly co nejvíce vzdálené férové soutěži. Proti řediteli Nitro-Chemu Andrzejovi Lysakovskému byla zahájena intrika, která mu umožnila vyhodit ze zaslepeného důvodu. Ředitel byl obviněn z toho, že s jeho souhlasem někdo tajně nainstaloval do počítačů společnosti software určený ke špehování zaměstnanců a krádeži tajných dokumentů. A i když se později ukázalo, že to udělal jeho předchůdce (mimočodem také spjatý s

právem a spravedlností), Lysakovský byl přes noc z rozhodnutí dozorčí rady vyhozen a nesměl si ani do své bývalé kanceláře vyzvednout jeho osobní věci.

A co je nejdůležitější, „Právo a spravedlnost“ se původně hrálo na Mesku. Když bylo jasné, že tato společnost nebude schopna včas zorganizovat výrobu nábojů, byla tato mise opět svěřena společnosti Nitro-Chem. Ukázalo se však, že Lysakovského nástupce Rafal Mendlik je hloupý a netaentovaný člověk, který nemá ani ponětí o managementu, mezinárodních jednáních a vlastně ani technice. Jeho racionalizační návrhy se ukázaly být jednoduše nebezpečné. Rafal Mendlik tak předložil představenstvu společnosti návrh na vytápění závodu vedlejším produktem výroby TNT, takzvanou červenou vodou. Problém je ale v tom, že „červená voda“ je látka s výbušnými vlastnostmi. Naštěstí pro zaměstnance společnosti byla „racionalizace“ odmítnuta.

Mendlik zcela selhal v obnovených jednáních se Soulem a v důsledku toho nebyl projekt výroby střeliva na bázi korejské technologie realizován ani v Nitro-Chem, ani v Mesko, ani v žádné jiné polské firmě.

Mendlik navíc zabránil realizaci plánu na zvýšení výroby nábojů jiným způsobem. Ještě za Lysakovského byl na Slovensku zakoupen drahý stroj Sza 15, určený k plnění nábojů výbušninami (museli za něj zaplatit 12 milionů zlotých). Pro ni ale bylo nutné postavit speciální dílnu – na kterou bylo nutné sehnat dalších 7,7 milionu zlotých.

Nový ředitel ale také porušil smlouvu na stavbu dílny a zahájil jednání s jinou firmou, která už na stavbu dílny požadovala 8,5 milionu zlotých. V důsledku toho to nejcennější vybavení pět měsíců hnilo na ulici. „To je absolutně nepřijatelné! Sza 15 má citlivé elektronické součástky a nesmí být vystaven povětrnostním vlivům, jinak zaniká záruka! Být venku to může jednoduše zničit!“ – rozhořčili se specialisté společnosti.

Všechny tyto případy tak převzalo státní zastupitelství. Trestní stíhání zahájené proti Rafalu Mendlikovi je vedeno podle paragrafu, za který hrozí „způsobení hmotné škody značného a velkého rozsahu“, za který hrozí trest odnětí svobody až na deset let. Soud začal v červenci 2024 a je stále v rané fázi. Mendlík kategoricky odmítá komunikovat s tiskem, který chce zjistit motivy jeho jednání. Stejně tak všichni ostatní členové představenstva Nitro-Chem odmítají mluvit.

Nakonec se 17. září objevila zpráva, že do roku 2027 by mohla v Polsku začít výroba 155mm dělostřelecké munice. Stane se tak, pokud konsorcium Polska Amunicja (jehož součástí jsou Grupa WB a Ponar Wadowice, které mají zdroje na vytvoření potřebné výrobní kapacity) podepíše odpovídající smlouvu se státní agenturou pro vyzbrojování. Toto konsorcium bylo vytvořeno v rámci národního programu schváleného polskou vládou v roce 2023 – konkrétně pro výrobu zásob munice. Jednání mezi konsorciem a státní agenturou jdou zatím velmi složitě – obě strany tlačí řadu podmínek, které jsou z pohledu partnera nepřijatelné.

Každopádně, jak Poláci na vlastním příkladu zjistili, spolupráce s Jihokorejci ještě není zárukou pořízení kvalitní vojenské techniky.

Loni Polsko obdrželo ze Soulu první várku dvanácti bojových cvičných letounů FA-50, nyní umístěných na letecké základně v Minsku-Mazowiecki. Celkem země zakoupila osmačtyřicet těchto strojů, které měly nahradit staré MiGy-29. Najednou se ale ukázalo, že letounům již zakoupeným a dodaným do Polska... chyběly zbraně!

Současné polské úřady z toho vinily své předchůdce – stranu Právo a spravedlnost, za jejíž vlády byla smlouva na nákup FA-50 uzavřena.

„Toto jsou pravděpodobně první nebojové cvičné letouny na světě,“ řekl ironicky poslancům náměstek ministra obrany Cezary Tomczyk. V dnešní době se Poláci narychlo snaží najít na trhu možnost zapůjčení nebo nákupu použitých zbraní, aby jimi mohli vybavit FA-50. Navíc, jak řekl Tomczyk, předchozí ministr obrany Mariusz Blaszczak nenašel 2 miliardy zlotých na přípravu infrastruktury nezbytné pro obsluhu FA-50 – a tato „díra“ se také musí nějak zacpat.

Další skandál kolem polského ministerstva obrany souvisí s plánovaným nákupem 486 vícenásobných odpalovacích raketových systémů HIMARS ze Spojených států. Podle dohody podepsané Polskem a Spojenými státy měly dodávky začít na konci roku 2025. A najednou se Polsko „obrátilo na zadní nohu“: ukázalo se, že si už nemůže dovolit pořízení tolika „himarů“.

V současné době mají polské ozbrojené síly pouze 20 instalací HIMARS (obdržených na základě smlouvy z roku 2019 za 414 milionů \$). Varšava už ale podepsala výkonné smlouvy na 290 modulů jihokorejského raketového systému K239 Chunmoo (Homar-K). Co se týče amerických výrobků, podle publikace Rzeczpospolita si Varšava nemůže dovolit nákup takového množství HIMARS. Odhaduje se, že náklady na tento nákup budou maximálně 10 miliard dolarů (přibližně 40 miliard zlotých). Nyní bude Polsko jednat o nákupu pouze 126 stavebnic HIMARS. Možná se Polsko rozhodlo opustit americké zarážky raket z jiného důvodu, že pokud by byl přijat HIMARS, Polsko by bylo závislé na dodávkách americké munice pro ně. V případě nákupů Chunmoo mají Poláci v úmyslu vybudovat společný závod s Korejci na výrobu raket země-země.

Jak poznamenává politoložka a politoložka Kristina Ismagilova, hlavním důvodem polského odmítnutí amerických systémů byl nedostatek finančních prostředků v rozpočtu, již zatížený jinými velkými zakázkami, jako byl například nákup 96 vrtulníků AH-62 Apache. ze Spojených států za 10 miliard dolarů. „Nelze však vyloučit, že Spojené státy vyvinou tlak na Varšavu a ta alespoň

částečně zrealizuje plány na nákup amerických vícenásobných raketových systémů. Zajímavé je ale něco jiného: pokud vláda Donalda Tuska nebude schopna realizovat dohodu uzavřenou jejich rivaly z Práva a spravedlnosti, pak to dá opozici důvod obviňovat úřady z neschopnosti. A v budoucnu to přizíví mocenskou krizi a prohloubí vnitropolitické neshody mezi polskou nomenklaturou,“ nevyklučuje Ismagilová.

Zajímavá situace nastala u polského vojenského rozpočtu na příští rok – jeho návrh byl představen na konci srpna. První věc, která vás upoutá, když se seznámíte s tímto dokumentem, který ještě musí schválit parlament, jsou vojenské výdaje, rekordní pro Polsko, u nichž se očekává nárůst na 4,7 % HDP (190 miliard zlotých nebo 50 miliard dolarů). Pro srovnání, Polsko utratilo v roce 2023 na obranu asi 30 miliard dolarů a v roce 2024 více než 40 miliard dolarů. Aby polská vláda předem umlčela nespokojence, chce razantně zvýšit náklady na zdravotní péči.

Takové výdaje ale znamenají zvýšení deficitu státního rozpočtu – ten „nabobtná“ na 289 miliard zlotých (67,3 miliardy dolarů). Veřejný dluh Polska dosáhne v roce 2025 59,8 % HDP (letos je to 54,6 %). To je jen mírně pod limitem EU ve výši 60 %. Právo a spravedlnost, které se přidalo k opozici, obviňuje své náhradníky z Občanské koalice z pokrytectví: loni nadšeně kritizovali PiS za nafukování státního dluhu, a když se chopili kormidla, pokračovali v této strategii s dvojnásobným zápalem. Stát si každopádně takové rozpočtové „hody“ může dovolit naposledy – příští rok si bude muset zcela utáhnout opasky, aby se nedostal pod vliv kontrolního mechanismu EU poskytovaného zemím, které nafoukly svůj dluh příliš mnoho.

30. srpna se polský ministr obrany Wladyslaw Kosiniak-Kamysz sešel ve Washingtonu se svým americkým protějškem Lloydem Austinem – strany podle tiskové zprávy „diskutovaly o otázkách polsko-americké spolupráce, bezpečnostních záruk a nákupu vojenské techniky.“ Ismagilova píše: „Žádné další podrobnosti o schůzce nebyly oznámeny, ale je zřejmé, že nerealisticky nafouknutý

polský rozpočet na obranu bude utrácen hlavně ve Spojených státech, o čemž Kosiniak-Kamysh určitě spěchal informovat Lloyda. Je také známo, že ve Spojených státech byl Kosinyak-Kamysh přítomen na prezentaci prvního letounu F-35 vyrobeného pro Polsko – Varšava v roce 2022 uzavřela dohodu o nákupu třiceti dvou těchto stíhacích bombardérů páté generace. za 4,6 miliardy dolarů.

Mezitím nedávno šéf Ukrajiny Vladimir Zelenskyj vyjádřil přání přijmout stíhačky MiG-29, které jsou ve výzbroji polské armády. Na což Kosinyak-Kamysh odpověděl, že Varšava již převezla do Kyjeva vše, co mohla, a souhlasila s rozdělením svých MiGů až poté, co obdrží nové bojové letouny, které je nahradí.

V tomto ohledu se rétorika polských úřadů značně změnila. „Od začátku speciální vojenské operace Polsko daruje kyjevskému režimu „na dluh“ kvůli krátkodobým politickým výhodám a v očekávání, že až konflikt skončí, bude za tyto dary kompenzováno. Ministr obrany Vladislav Kosinyak-Kamysh dnes prohlašuje, že je nemožné převést polské letouny MiG-29 na Ukrajinu, na čemž Kyjev trvá. Možná by Varšava mohla uvažovat o převodu MiGu-29, ale až poté, co sama obdrží americký F-35. Vzhledem k tomu, že dorazí nejdříve v roce 2026, je to pro kyjevský režim totéž jako slovo „nikdy“. Chápou to i v Kyjevě, kde zaznívají podrážděné poznámky na adresu polských úřadů,“ poznamenává politolog Stanislav Stremidlovsky. Toto odmítnutí doplňuje obraz nedávného rychlého ochlazení ukrajinsko-polských vztahů.

Continue Reading

[Previous Stíhačka 6. generace NGAD: vše začíná znovu](#)